



## Universitätsbibliothek Paderborn

**Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē  
Istoria**

**Socrates <Scholasticus>**

**Mogvntiae, 1677**

Caput XV. De Flaviano & Evagrio Antiochenis Episcopis: & de his quae  
Alexandriae gesta sunt in eversione templi Bacchi: & de Serapio, aliisque  
idolorum templis destructis.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14233**

τελεσίς ἐπικόπτης οἰκίαν ἐνέπεισαν, καὶ πεπαινοῦσες, ὅπερ ἐκκλησιῶν ἀνεργεῖται τῷ βασιλεῖ τὰ αὐτὰ τὸν πόλεμον καὶ γνώμην αἴτειν· οἱ δὲ ψάλται μαζί μαζεύονται, ηὔθρονται συλλαβόμενοι τὸν τύραννον ἀνεῖλον· αὐδραγάθις ὃς ὁ γραμμανὸν αἰνεῖται, οὐ τάδε εἶναι, σὺν αὐτοῖς ὄπλοις εἰς πόλεμον ἀναφέρονται ἡλατοῦ, καὶ διεφθάρῃς ἐπολέμηστο τοι διαλυθεῖσθαι τὸν τεσσάρον, ἐπειδὴ εἴκοσα γραμμανῷ πυρωρήσας, ἵκεν εἰς ρώμην καὶ Ἀπολίτιον πομπὴν ἀμαζαλεύσαντας ἐπελέγεσθαι τὰ περὶ τὴν εὐηπατητικὴν δοτούσαν.

A Nectarii Episcopi domum incenderunt, agerententes quod Ecclesias obtineret. Verum Imperator ex animi sui sententia bellum confecit. Enim milites Maximi, seu metu bellici apparatus quem Theodosius aduersus ipsos contraxerat, seu proditione ducti, tyrannum comprehensum interemerunt. Andragathius vero, is qui Gratianum necaverat, his rebus compertis, armatus ut erat, sese in praefuentem fluvium precipitavit, atque ita extinctus est. Hunc in modum finito bello, cum Imperator Gratianum, sicuti parerat, ultus, Romanum venisset, & una cum Valentiniano insignem triumphum egisset, res quoque Ecclesiasticas in Italia recte ordinavit. Commodū enim lustina ē viuis excederat.

## Κεφ. ΙΙ.

Οὐτὶς φλαβιανὸς, καὶ ἐναργεῖς πάντες ἀντιοχεῖων· καὶ αὐτὸς τῇδε λαζαρεῖται λησμόναν διπλανοῖς τοῖς καθαρίσταις τοῖς διοικηταῖς τοῖς σεραπιοῖς καὶ τοῖς καταστράφτων ἀλλαγίαις λικαῖς νιφάδας.

**E**N τῷ τότε παλινού ἐν αὐλοχείᾳ γελεθετοσιοῖς, διεμυναντοῖς τῷ αὐτῷ ἐκκλησιάς τοῖς, οὓς ἀναβάντας σὺν τῷ μελέτῃ δοθέντις ὄρκος Δόπορεφόμενοι φλαβιανον, καὶ πῆδε πῆδε, τὸ δόγμα διαφερόμενοι· καθίσας) ἥδυτῶν ἐπίσκοπος ἐναγριθεὶς· ἐπολέμησεν τῷ βασιλεῖ τὸν ταῦτα τὸν διδόχην ἔτερος ἐπίπρωτος, φλαβιανὸς αὐλαγάθησος· ιδίᾳ δὲ ὑπερβαίνον, διετρέψας τὸν παρηγένετον κοινωνίαν· τοῦτο δὲ τέτον τὸν χειρόν, αἰλεξανδρεῖον ἐπίσκοπος τὸ πατέρες αὐλοῖς διουντος εἰρόν εἰς ἐκκλησιάσιον, διετρέψας διεστενάντας τοῖς ἀνακαλυπτομένων, ἐπίτινδες παρδαζαντον ἐνυπερέστησαν τοῖς ἐλληνικοῖς μυστηῖοις, ἐξεπόμπευταδοταὶ καὶ Φαλλός, καὶ εἰς πέτερον τὸν τοῖς αδύτοις κεκρυμμένον καλαγάλασον πᾶν ἡ ἐφαίνετο, δημοσίᾳ πῆδης εἰς ἐπίδιξιν τοῦτον τὸν αἰλιθέας, καὶ τὸ αἰδόκητον ἐσυμβάνθησθαι παλαιαγάρυντες οἱ ἐπιληπτοὶ, πρεμένοι τοῦ πνεύματος τοῦτον τὸν καλαμβάνοντος τὸ σε-

## CAPUT XV.

*De Flaviano & Evagrio Antiochenis Episcopis: & de his que Alexandria gesta sunt in eversione templi Bacchi: & de Serapio, aliisque idolorum templis destructis.*

P Er idem tempus mortuo Antiochiae Paulino, hi qui sub illo in Ecclesia congregabantur, Flavianum utpote qui juris iurandi sub Meletio præstiti fidem violasset, averti perleveraverunt, licet in doctrina fidei nihil ab eo dissentirent. Et Evagrius eorum Episcopus est ordinatus. Qui cum exiguo temporis spatio supervixisset, nemo deinceps in ejus locum successit, obstante videlicet Flaviano. Sed quicunque communione Flaviani detrectabant, separatis collectas agebant. Eodem tempore Alexandrinae urbis Episcopus, templum Bacchi quod illuc erat, in Ecclesiam commutavit. Illud enim ab Imperatore petatum, dono accepérat. Porro dum simulacra ejus loci everterentur, & adyta recluderentur, Episcopus sacris Paganorum contumeliale studens illudere, ea de industria publicavit ac traduxit. Phallos etiam, & quidquid in adyta occultum aut erat aut videbatur esse ridiculum, publicè spectandum proposuit. Tum vero Pagani, & insolito & insperato rei spectaculo commoti, nequaquam quiescere potuerunt. Sed conspiratione inter se facta, in Christianos irruerunt. Multisque eorum occisis & vulneratis,

YYYY ij

Seraphium occuparunt. Erat hoc templo & venustate & amplitudine nobisimum, in exiguo colle situm. Ex eo loco, tanquam ex arce quadam, improviso erumpentes, multos Christianorum comprehendebant, & tormentis excruciatos sacrificare cogebant. Si qui vero id facere detrectarent, eos aut in crucem agebant, aut fractis cruribus, aut alio mortis genere perimebant. Porro cum haec sedatio diutius perseveraret, Magistratus ad eos progressi, leges ipsis in memoriam revocarunt, hortantes ut a bello abstinere, & Serapium relinquere vellent. Erat tunc temporis Dux militum in Aegypto Romanus: Evagrius vero, Praefectus Augustalis erat Alexandriae. Qui cum nihil proficerent, ea quae gesta fuerant Imperatori significarunt. Eos autem qui in Serapio erant, alacriores reddebat, & conscientia facinoris illius quod admirabantur: & præterea Olympius quidam, qui in habitu philosophico cum ipsis degens, suadebat haudquaque negligenda esse sacra patria, sed pro illis, si res ita postularet, mortem quoque subeundam esse. Cumque eos ob eversionem simulachrorum despondere animos videret, monebat, ne idcirco à religione sua abienserent: asserens, statuas materiam esse corruptioni obnoxiam, nec aliud quam simulachra, ideoque ad nihilum redigi: quafdam autem potestates in illis habuisse, ealque in celum avolasse. Atque hic quidem talia docens, & turbā circa se habens Paganorum, in Serapio morabatur: Imperator vero his rebus compertis, Christianos quidē qui occisi fuerant, beatos pronuntiavit, quippe qui honorem martyrij adcepti essent, & pro religione fortiter decertassent. Interfectoribus autem veniam dari præcepit, quo filius ad Christianam religionem transgredirentur, accepti beneficij reverentia induceti. Verum Alexandrinae urbis tempora, utpote quæ populo seditionis causam præberent, solo æquari jussit. Porro cum litteræ ea de re ab Imperatore scriptæ publice recitarentur, ajunt, Christianos ingentem clamorem susculisse, eo quod Imperator in ipso statim exordio Paganis culpam adscriberet. Atque ob hanc causam metu perculsus eos qui Serapium custodiebant, in fugam se concesse: & Christianos eum locum occupasse, & ex eo tempore ad

A ερπιον' ναὸς ἡ Σεράπης, πν̄ κατὰλη χρυσέθειμι. φανέσαι Θ., ἐπὶ γεωλόφῳ καίρῳ οὐτοι. θεν ὡς ἀπ' ἀκροῖς πνὸς Ἑζαπιναῖς ἐδιῆταις, σωματοβούλης πολὺς χεισιανός, χρυσανίζοντες, πνάγκαζον θύειν τοῦτο μέρες ἔτι, σθν μην αἰνεοκολόποστον τῷ οὐρανῷ κατέστησαν ἀλλας ἡ ἀλλας αἱρεῖται ἐπὶ πολλῷ ἡ ζεύνω τῆς σάσσεως κεφαλή, τοσαχθρόντοι πρέστες οἱ ἀρχοῦσι, μων ἴστεριμπονον, καὶ πανεύθυντος πολύς παρεκελεύοντο, καὶ τὸ σεράπιον καθάπιπτον ἥρχε ἡ τότε τῶν ἐν αἰγάληις γραμμή, καὶ ταῦτα ταγμάτων ρώμανος ἐναέρι θύειν παραχθρόντοι τῆς ἀλεξανδρείας ἤγειτο ὡς ἡ οὐρανός, ἐμήνυσαν τῷ βασιλεῖ τὰ γνωσταὶ πρεσβυτολέρχες δὲ σθν ὡς τῷ σεράπιῳ παρεσκεύαζεν ἐναγκαῖον, τὸ σωματικόν τοιον ἀτελομήπονον ἐπείσα τὴν ἀλλαγὴν τὸν φίλοσόφῳ χρήματα σωμάτων αἴτιον, τοιούτων χρήματα μη ἀμελεῖν τῷ πατρῷ, ἀλλ' εἰ δέοις ἵστερες αἴταιν θυτοκεντηθειρμένον δὲ τῶν ξοδίων, ἀλυσίδες ὄρων, σπινέλαις μη ἔξιστας τὸ τροπεῖας, ὑπὲρ φθαρτῶν καὶ ιδεατῶν λέγων ἐναγκαῖα τὰ αἰγάλημα, καὶ διτέτο αἴφατσι μονοτομήσιν. διαμεταποιεῖσθαι εὐοικῆσαι αὐτοῖς, καὶ εἰς ερατοποτίναις καὶ ὁ μὴ, τοιούτες εἰκόνεις, καὶ πλούτον ἐλλήνων ἔχων φειδοτὸν, ὃν τῷ σεράπιῳ διέτεσσεν δὲ βασιλεὺς αὐγελθέντων τῶν γνωμένων, διμὲν αναιρεθέντας χεισιανός ἐμακάλειας μαρτυρεῖας γερῶν μεταχόντας, καὶ τούτος δόγματος πρεσβυτορικατας διηγεῖσθαις, συγνόμων τοχεῖν προστάξεν, ὡς αὖ πᾶσα εἰς χεισιανόν μελέα λοιπεν, τῶν ἐνεργεσίαν αἰδεύμενοι καθαρίναις ἡ σθν ἐν αλεξανδρείᾳ ταῦτα, οὐ πάντας σάσσεως τῷ δήμῳ λέγει δὲ τῷ πότε τοιούτου γραφέντων πρέστες βασιλεὺς εἰς τὸ κοινοναγνωστόν τοιούτων, μέγα αἰναῖστος χριστός, καθότι εὐθὺς ὡς πρεσβύτερος ἐντεθεῖσθαι δέοτε οὐδέποτε ἐμπεσόντας τὰς τὸ σεράπιον φυλακτας, εἰς Φυγὴν τραπένται καταλαβατέοντες δὲ τὸν τόπον τὰς χεισιανάς, διεσκέψανται.

καταχέων ὃ ἐσθίει οὐδέ μπιθεῖ, ὡς ἐπυθόμει, εἰ πολλῷ τερερεγη, ἀφίτη νυκτὸς μεθ' ἡ ταῦτα Θηριομόρφης ἡμέρας συνέπει, ἐπίκεις πν. ἐν τῷ σερεπτίῳ ἀλλαγίᾳ Φάλλῳ. ἐπεὶ δὲ τῷ θυρῶν κεκλειστρίῳν, καὶ πουχίαις ψόνταις, εἰδέναι καθεύδει, Φωνῆς δὲ μηνὸς πάχει τοῦ αὐτοῦ Φαλλον μελανιδύσονταις, ἔρωτὸς σύμβολον· καὶ λαθὼν πάντας, εἴξει τὸ σερεπτίον, καὶ πλούτον τυχών, εἰς ιταλίαν αἴγχθι· Φασὶ δὲ τὰς τάχτας τότε καθαιρεμένας, πιὰ τῷ καλλιμένων ιερογλυφικῶν χαρακήρων, ταυρῷ σημειώθημφερεῖς εὑκεχαραγμένοις τοῖς λίθοις αἱαφανῆς τῷρητημόνων δὲ τὰ τοιαῦτα, ἔρμηνθεῖσαν σημάναι ταύτην τὴν γραφήν, ζωὴν ἐπεξήκο μέντοι τέτο δὲ, τερεπτὸν χεισταντιμὸν τολλοῖς θύραῖς τῶν ἑλλαϊσῶν, καθεύδει γραμματοῖς ἐτερεψ τέτο τὸ ιερὸν τέλον ἐξειν ἰδίᾳ, ἵνα πάσι ὁ χαρακήρες Φανῆς τὸ μὲν σερεπτὸν ἀδεέλλω, καὶ μεῖς πολὺ εἰς ἐκκλησίαν μελεονδαδην, δηκαδίς Βασιλεῶς ἐπάνυμον· εἰσέπειται πόλεις τινας τερεμάχοισι τῶν ναῶν οἱ ἑλληνοὶ τοῦρημάνδειαῖς, περεσιοῖς, καὶ δρεπολιταῖς τοῦρηπαλαισιοῖς, φαφιώταῖς καὶ γαζαῖοις τοῦρηφοινίξιν, οἱ τελοὶ ἡλιόπολοιοικέντες· σύρων δὲ μάλιστα οἱ Βασιλεῖας τῆς τερεψ τῷ ἀξίῳ τοσούμων· οἱ πιθόμειοι Πτολυμαῖοι Φυλακῆς τῷ ταξιδίῳ τοῖς καὶ συμμαχίαις τοῖς πολλάκις γαλαῖαν αἰνορῶν, καὶ τῷ πεῖτὸν λίσαν καμῆς τῷ δὲ τελοβούαιον Θητοτερεψον τροπελεῖν τολμησ, ὡς μαρκελλον τὸν τῆδε Κλιονοπον αἰλεῖν λογισάμφρος γῆδεσ τοῖς ἀλλως ἀντοῖς πάδιον μετειθῆναι τῆς τερεψέρας θρησκείας, τοῦτον τελοὶ πόλιν καὶ τακτωμας ναυσκαλεσθεῖσατ· πυθόμφρῳ δὲ μέγιστον εἶναι τοῦτον τὸν αὐλῶν, κλίματα τοῦτο τὸ παταμέων χώρας, σερινωτας θνάτος καὶ μονομάχους τοῦσαλασθεών, οπτετοῦδε πλησιον δὲ λυόμφρῳ, εἴσω βελῶν πειρεμένων ἢ γῆ ποδαργὸς· καὶ εἴτε μάχεδαι, εἴτε διώκειν δὲ φεύγειν ηδύνατο· πολυτηρένων δὲ τῷ σερινωτῶν καὶ μονομάχων τετράδελεν τὸν ναὸν, μαθόντες αὐτὸν την τῶν ἑλλαϊσῶν μεμονῶται, καθ' ὅ μέρῳ ἐλεύθερον ἢ μάχης τὸ χωρίον,

A hunc usque diem obtinete. Olympius vero, sicut à quibusdam accepi, non multo antea, nocte intempesta, quæ illum diem, quo hec facta sunt præcessit, quendam in Serapio Alleloia canentem audivit. Et quoniam foribus occlusis, cunctisque quiescentibus, neminem conspiciebat, sed solam audiebat vocem psalmum illum modulantem, intellexit quid sibi velle hoc signum. Et omnibus iusticiis, templo egredens est, cumque navigium forte natus esset, in Italiam trahit. Ceterum dum hoc templum eveniretur, ajunt literas quādam, quas Hieroglyphicas appellant, signo crucis similes, lapidibus incitis apparuisse: quas cum viri carum rerum periti interpretarentur, significare dixerunt vitam venturam. Atque ob hanc causam multos Paganorum ad Christianam religionem convertos esse dicunt, cum alia quoque litera significant, templum illud tunc destrūctum iri, cum hæc nota cruci similis apparuisse. Et Serapium quidem hoc modo captum atque expugnatum, nec multo post in Ecclesiam Arcadio Imperatori cognominem immutatum est. Adhuc tamen in aliquot urbibus, Pagani pro templis suis acriter dimicabant: in Arabia quidem Perræ & Areopolite: in Palæstina Raphienes & Gazæ: in Phœnicie vero Heliopolite. Apud Syros denique, cives urbis Apameæ quæ ad Axium fluvium sita est: quos quidem accepi, ad tutelam templorum suorum sæpenumero usos esse præsidio Galilæorum, & rusticorum hominum ex vicis qui sunt circa Libanum: tandemque eo audacie protupisse, ut Marcellum ejus loci Episcopum interficerint. Nam cum hic intelligeret, illos non alter à priori superstitione facile converti posse, fana quæ in urbe & in pagis erant subvertit. Cumque audiisset maximum templum esse in Aulone, qui tractus est regionis Apameorum, assumpsit secum militibus & gladiatoriis, eo perrexit. Et cum propriis accessisset, ipse quidem extra telorum jaētū remansit. Erat enim pedibus æger: & neque pugnare, nec perseQUI aut fugere poterat. Militibus vero & gladiatoriis in expugnatione templi occupatis, quidam ex Paganis cum illis solum reliquum esse cum cognovissent, qua parte locus pugna vacabat, egredi

YYYY iii

sunt. Et ex improviso supetvenientes, A eum corripiunt, injectumque in rogum interficiunt. Et in presenti quidem, quinam fuissent autores cædis, latuit. Postquam vero processu temporis dete-cti sunt, filii quidem Marcelli, mortem patrii ulcisci cupiebant. Verum Provin-cia Synodus id prohibuit, æquum non esse censens eam ulcisci mortem, ob quam gratias Deo agere oportet, tum ipsum mortuum, tum filios ejus atque amicos, quippe qui dignus habitus esset, qui pro Deo moreretur. Atque hæc quidem ita gesta sunt.

B

Ἐξῆλθον ἐξαπίνης τὲ ἐπισάίλες, σωκόδην αὐτὸν, καὶ πυρὶ ἐμβαλόντες ἀνεῖλον. Καὶ τὸ παρεγένετο ἀλιθὸν ἐπεὶ γά τῷ ξενῷ ἐφωρύσαν, οἱ μὲν μαρκέλλαι παιδεῖς πυρεῖαν τοπεῖ ἐποχδατοῦν ἡδεῖαν τὸ ἔθνος Ο-σιόδος διεκώλυσε, μὴ δίκαιον νομίσασα τοι-αῦτης τελεθῆν πιωσίαν λαμβάνειν, εἰ δὲ ἀφεστήκεις χάσιν ὁμολογεῖν τὸν ὄδειαν τοῦ θεοῦ, καὶ θύρας αὐτὸς καὶ φίλας, ὡς ὑπὲρ θεοῦ διποθανεῖν ἐξαμύδρις· καὶ τὰ μὲν ἔτη ἔχειν.

## CAPUT XVI.

Quomodo & ob quam causam sublatus est  
in Ecclesia Presbyter, qui pœnitentibus præ-  
erat: & narratio de modo ac ratione  
pœnitentiae.

**P**eridem tempus Nectarius Constantiopolitanus Episcopus, Presbyterum illum qui præpositus erat pœnitentibus, primus ex Ecclesia fustulit. Cujus exemplum omnes fere Episcopi postea sunt fecuti. Quid autem hoc sit, & unde originem sumpsetit, & quam ob causam sublatum sit, alij quidem aliter fortasse narrant. Ego vero ea dicam quæ sentio. Cum in nullo penitus peccare, Divinioris cujusdam naturæ sit, & humanæ præstantioris pœnitentibus vero, etiam si sepius deliquerint, veniam dare Deus præcepit: cumque in pe-tendâ venia peccatum necessario con-fiteri oporteat: grave ac molestum ab initio jure merito visum est sacerdotibus, tanquam in theatro, circumstante totius Ecclesiæ multitudine, crimina sua evulgare. Itaque ex Presbyteris aliquem, qui virtute integritate spectatissimus esset, & taciturnitate ac prudentia polleret, huic officio prefecerunt: ad quem accedentes ij qui deliquerant, actus suos confitebantur. Ille vero pro cuiusque delicto, quid aut facere singulos, aut lucre oporteret, poena loco indi-cens, absolvebat confitentes, à se ipsius pœnas criminum exacturos. Verum Novatianis quidem qui nullam rationem habent pœnitentia, nihil hac re opus fuit. Apud reliquas autem sectas, hic mos etiamnum perseverat. Et in Occiden-talibus Ecclesiis, ac præcipue in Ec-clesia Romana, studiose observatur.

ΚΕΦ. 15'.

Οπως διὸ τὸν αἵτιαν ἀπεπαύειν ὁ θεὸς ἐκκλησίᾳ τῷ μετανοεῖσθαι φρεσβύτερος καὶ ἐπίτερος αὐτῷ πρόστατος μετανοεῖσθαι.

**E**Ν τέτῳ γάρ, τὸν ἐπὶ τῷ μετανοεῖσθαι ταγμαριῶν πρεσβύτερον ἀκέπι συκρυπτοσεν εἶναι πεστόντος νεκρόντος, ὃ τις οὐκοπίσαν κατανικτόλεως ἐπιτεπεινεῖται, πολεύθησαν ὃ γέρεδὸν οἱ παναχθεῖσκοτοι τέτοιο τοι ποτέ εἴσι, ή πόθεν ἥρξασθε, οὐ γάρ αἵτιαν ἀπαύσασθε, ἀλλοι μὲν ἵσταντο γεγονόν· ἐγὼ δὲ ὡς οἷμαι ἀφηγήσομαι τῷ γάρ τῷ μη πανελάθεις ἀμαρτίαιν, θεοῖσεστοι τοις ἀνθραποντεδέστοις Φύσεως, μελαμελεύοντοι δέ. Καὶ πολλάκις ἀμαρτίαντοι, συγκατανέμειν ὁ Θεὸς ταρεκελευστοι, οὐ τῷ πολεύθησαν συνομολογεῖν τῷ ἀμαρτίαι γέρεων, Φορμικὸν, ὡς εἴκος, οὐδὲ δέχεται τοις ιπεδοῖς εδοξεν, ὡς εἰ τοις θεατροῖς τῷ πλήθει τῆς ἀνθρωπίας, ταῖς αὐτίας ἐζαγγέλλειν πρεσβύτερον δὲ τοι αὐτοῖς τοις μελαμελεύοντοι, ἐχέμενθόν τε καὶ με-φενα, ἐπιτετοτείαχαστον ὡς διατερποτεστοις οἱ ημαρτικότες, τὰ βεβιωμένα ὡμογενεῖς, οἱ δέ, πολεύεται τῷ ἀκίνται ἐπίκιμον τοις απέλνεις, πολεύεται σφῶν αὐτῶν τῷ δίκτυῳ πειραζαμένεις αἰλιταναλινοῖς μηνοῖς 812 γος μελανοίας, καὶ δὲ τέτοις εδέστοις ὡς ἄτοις αἴρεσσοι, εἰς ἔτι νῦν τέτοιο κράτει μελάθεις ὃς Καὶ ταῖς καὶ δύσιν ἀνθρωπίας φυλάκησει, καὶ μάλιστα ὡς τῇ ἡμέρᾳ